

CARBONELL, E.
DILOLI, J.
GABARRÓ, J. M.
SALVADÓ, M.
VALLVERDÚ, J.

PICAMOIXONS (Y-Y) 88: ESTRUCTURA I POTENCIAL OPERATIU DE LES INDÚSTRIES LÍTIQUES DE LES OCUPACIONS PREHISTÒRIQUES

ABSTRACT

The analysis of the morfotecnic associations refered to lithic industry and the operative chains from Pic (Y-Y) (Valls, Alt Camp, Tarragona, Catalunya), indicates the high grade of specialitation of the hunter-gatherers wich used strategaly this location.

For its tecno-morfologic characteristics we can assign this association to the Paleolithic at the end of Glaciar Period, coinciding with the "gravetien" complex.

KEY WORDS

Morfotecnic associations, operative chains, lithic industry, BN1G, BP, BN2G, Pic (Y-Y), hunter-gatherers, "gravetien".

INTRODUCCIÓ

La intervenció arqueològica al jaciment de Picamoixons s'emmarca dins dels treballs d'investigació prehistòrica portats a terme per un equip d'investigació vinculat a l'àrea de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia del Departament de Geografia, Història i Filosofia de la Facultat de Filosofia i Lletres de Tarragona. La investigació prehistòrica a les comarques de Tarragona té un il.lustre precursor en el Dr. Vilaseca. Desgraciadament, la seva tasca no ha estat més que l'excepció dins d'un context general, on l'arqueologia clàssica acapara totes les vies d'accés a la investigació arqueològica. Mitjan-

çant un estudi sistemàtic dels jaciments i dels complexos industrials, que conformen el marc físic on els paleo-pobladors de les nostres comarques desenvolupaven la seva activitat interactiva, podrem arribar a conèixer els mecanismes que regulaven l'existència quotidiana dels habitants de les comarques tarragonines a la Prehistòria.

El jaciment prehistòric de Picamoixons (PIC (Y-Y) 88) va ser descobert la primavera del 1972. A aquesta primera recollida de material, van seguir diversos controls, amb els quals es pretenia determinar el procés de degradació erosiva a què era sotmès el jaciment, a causa de factors exògens com la meteorologia i els treballs agrícoles.

Finalment, el desembre del 1988 es portà a terme una intervenció arqueològica d'urgència. Aquesta intervenció va ser enfocada, des d'un començament, amb la perspectiva d'aconseguir fer una reconstrucció paleo-ecològica; intentant definir els processos interactius que dinamitzaren la relació entre les comunitats humanes de Picamoixons i el medi natural que les envoltava.

El Centre d'Intervenció de Picamoixons es troba situat a la zona més occidental del municipi de Valls (Alt Camp), en un punt on entren en contacte les Depressions del Camp de Tarragona i la Serralada Pre-litoral Catalana (Massís de Prades i Serra de Miramar concretament). Per tant, el congost de la Riba, punt estratègic que esdevé l'únic pas natural entre les actuals comarques de l'Alt Camp i la Conca de Barberà, va ser el lloc escollit pels caçadors-recol·lectors que fabricaren la indústria lítica trobada al jaciment de Picamoixons.

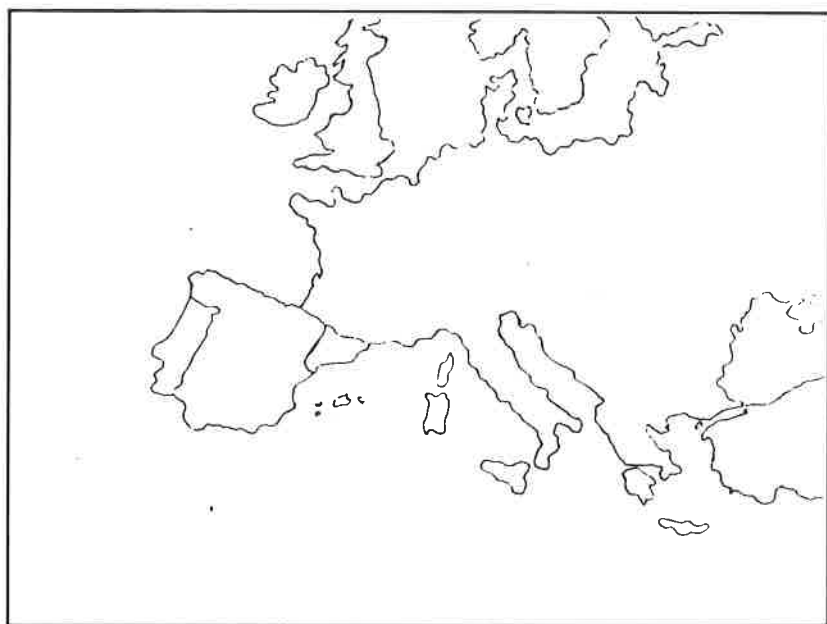
La configuració geològica de la zona presenta, en primer lloc, un antic massís hercinià, fracturat en blocs per una sèrie de falles (de direcció NE. SW.), recobert per materials mesozoics. Damunt d'aquests sediments terciaris, es troben els materials quaternaris que configuren les terrasses baixes i mitges del Francolí.

El registre fòssil apareix com a part d'un sediment que omple una cavitat excavada sota una barra travertínica, pertanyent al complex plistocè, per sobre de les arenisques del Buntsenstein.

L'estratigrafia es compon d'un únic paquet de matriu argilosa amb graves estratificades i caigudes de blocs de mida petita i mitjana, on s'aprecien diverses ocupacions humanes prehistòriques però que tenen un mateix standard operatiu.

MÈTODE

El registre sobre el qual es treballa no és el que s'ha obtingut en l'excavació

Situació general del jaciment

arqueològica del 1988, sinó que procedeix de la col·lecció Puató, registre recollit a Picamoixons l'any 1978.

S'estudia el material que procedeix de l'erosió i dels sediments utilitzats per tasques agrícoles i que correspon als sediments que es troben entre 0 i 1 metres de profunditat de la columna estratigràfica que s'acompanya en l'article.

El registre s'ha tractat a partir del sistema lògic-analític (Carbonell, Guilbaud, Mora: 1983; Guilbaud, 1985-1987; Airvaux, 1987). També s'ha intentat definir els estàndards operatius, produïts per les diferents cadenes operatives amb l'objectiu d'obtenir les BN1G i les BP.

CADENES OPERATIVES

BN1G

Deu estàndards operatius, producte de l'àmplia variabilitat de les cadenes operatives utilitzades a Picamoixons tenen representació en el registre que s'estudia.

Són tres les categories de BN1G que, a nivell qualitatiu i quantitatiu, formen l'estructura de la talla i de la qual s'obtidran BP1G, BN2G, BP2G.

Amb un 28,5% la talla centrípeta bifacial caracteritza la cadena operativa substracte del registre que s'estudia. Es tracta d'una talla bifacial centrípeta circular no preferent, que dóna de forma indiscriminada bases positives (BP) de tipus laminar i no laminar.

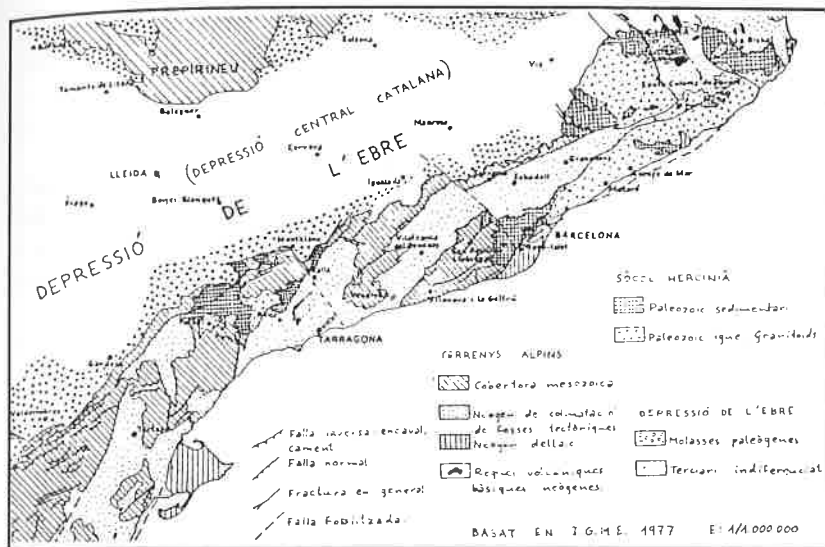
La talla direccional polaritzada i flexibilitzada encaminada a l'obtenció de Bases Positives (BP) laminars també es troba molt ben representada (17,7%), de la mateixa manera que també es veu desenvolupada la talla d'un pla polaritzat i un de secant (H.CYNE; (H'S) CYNE).

Excepte la cadena operativa, que se situa en la darrera categoria descrita, totes les cadenes operatives es disposen sobre el pla horitzontal. El pla sagital és utilitzat, doncs, de forma no preferent.

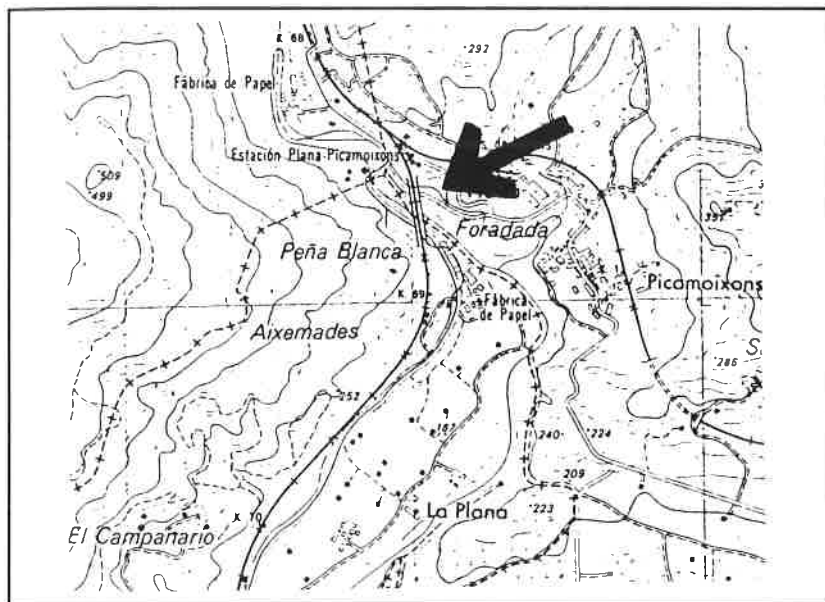
BASES POSITIVES

La mostra que s'analitza, com es pot observar, privilegia les BP laminars, per sobre de les que no ho són. Per tant, aquesta diferenciació categorial no es tindrà en compte a nivell quantitatiu.

La talla dóna lloc a plataformes a la cara talonar. Totes les categories de les cares dorsals es troben ben representades, cosa que indica l'ampli espectre de talla que s'efectua en aquest centre d'intervenció.

Geologia i Geomorfologia del litoral català on s'emplaça el jaciment.

Localització estricta del jaciment a l'estret de la Ribera.

Aquesta seqüència és indicativa que totes les diverses cadenes operatives es realitzen en el mateix lloc. La presència de gran quantitat de BP2G, microfragments i microBP, així ho confirma.

BASES NEGATIVES DE 2 GENERACIÓ

Sobre els suports procedents de la talla horitzontal i horitzontal-sagital, s'obtenen els potencials morfodinàmics. El 72% es poden atribuir al model diedre, i corresponen a les categories de gratadors, rascadores, denticulats i burins, mentre que al model trièdric els correspondrà la resta, composta per les puntes de dors i les làmines amb retoc abrupte.

Els morfotipus més ben representats són els gratadors amb un 31'5% i burins amb el 16,5%, mentre que tots els altres oscil·len entre l'onze i el dotze per cent.

Per a la transformació de BP a BN2G s'utilitzen de forma diferencial les BP laminars enfront de les que no ho són. D'aquesta manera, els abruptes (làmines de dors i puntes de dors) utilitzen aquests tipus de BP, mentre que per a la fabricació de denticulats, rascadores, etc., s'utilitza de forma indiferenciada BP laminar i no laminar.

Les BN2G són molt característiques dins del període bio-potencial, amb desenvolupament del retoc abrupte i la producció sobre làmines de morfotipus especialitzats.

DISCUSSIÓ

La utilització de recursos, per part dels caçadors-recol·lectors, fa que en el jaciment es trobin materials procedents de llocs relativament allunyats, fins i tot 15 o 20 km. Això es constata per la presència en el registre d'espècies marines.

Per als diferents processos de talla s'utilitzaven blocs i còdols de sílex procedents de l'entorn immediat del jaciment. El riu els subministrava amb escreix. A més, s'han trobat, al Centre d'Intervenció, còdols d'altres materials de la mateixa procedència.

La proximitat dels materials al Centre d'Intervenció fa que totes les cadenes operatives tinguin una forta representació, tant en les BN1G, BP o bé BN2G.

El continuum evolutiu dinàmic (C.E.D.) té, doncs, un ampli espectre, degut a la gran abundància de les matèries primeres. Pel que fa a les BN2G, s'observa una forta especialització en: burins, gratadors, dorsos, rascadores i denticulats.

Centres d'intervenció d'aquest període han estat estudiats a les terres de

Tarragona per Fullola-Pericot i García Argüelles (1987).

AGRAÏMENTS

Volem agrair l'ajut proporcionat per l'Ajuntament de Valls, així com la col.laboració constant de l'Associació de Veïns de Picamoixons i, especialment, la comprensió i ajut per part del senyor Puató, propietari del terreny on hem realitzat l'excavació.

BIBLIOGRAFIA

AIRVAUX, J. (1987): "Les potentialites morphologiques" a Carbonell, Guilbaud, Mora (eds.): *Sistemes d'anàlisi en Prehistòria*. Girona, pàg. 17 a 67.

AA.VV. (1989): *Memòria de Picamoixons Ying-Yang. Campanya 1988*. Elaborada per l'Àrea de Prehistòria de la Facultat de Filosofia i Lletres de Tarragona. Universitat de Barcelona. Inèdit.

CARBONELL, E.; GUILBAUD, M.; MORA, R. (1983): "Elaboration d'un système d'analyse pour l'étude des éclats bruts de débitage", a *Dialektike*. Université de Pau, pàg. 22 a 40.

FULLOLA, J.M. i GARCÍA ARGÜELLES, P. (1987): "El Paleolític Superior del Sud de Catalunya", a *Cypsela*, VI, pp. 237-241.

GUILBAUD, M (1985-87): "Dynamique du débitage" a *Dialektike*. Université de Pau, pàg. 8 a 15.

Nº ARESTES

CARA	Nº ARESTES					CRESTA
	L	L	L	L	L	
TALO	L	L	L	L	L	L
PUNTIFF.	1	1			1	
LINEAL		3			2	
PLATAF.	6	1	2	4	6	3
INDETER.	1	8		1	2	1
TOTAL	8	13	2	5	11	3

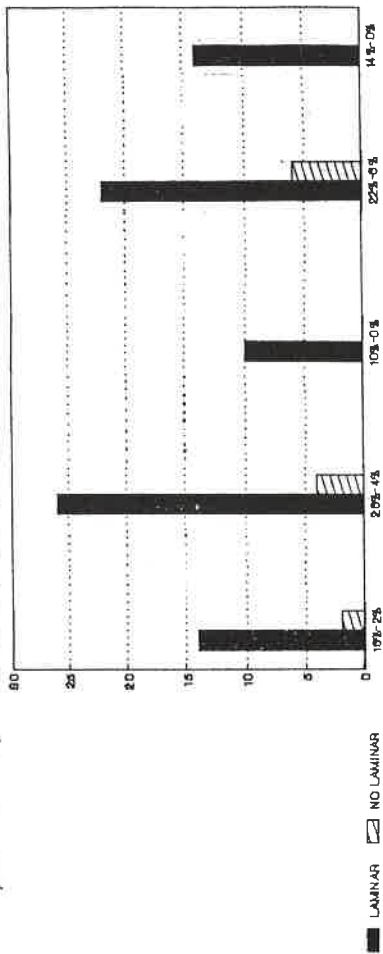
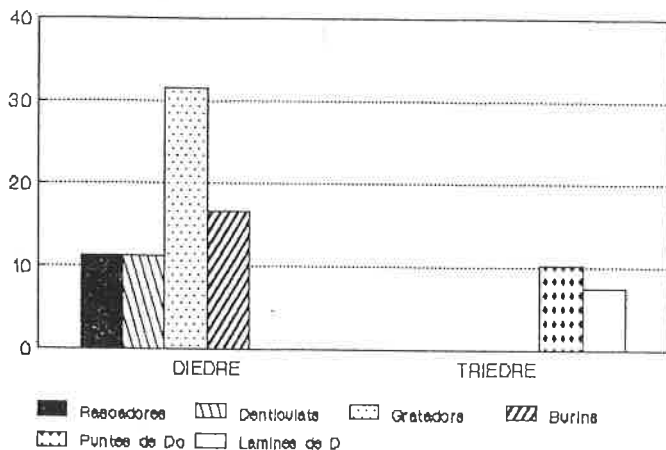

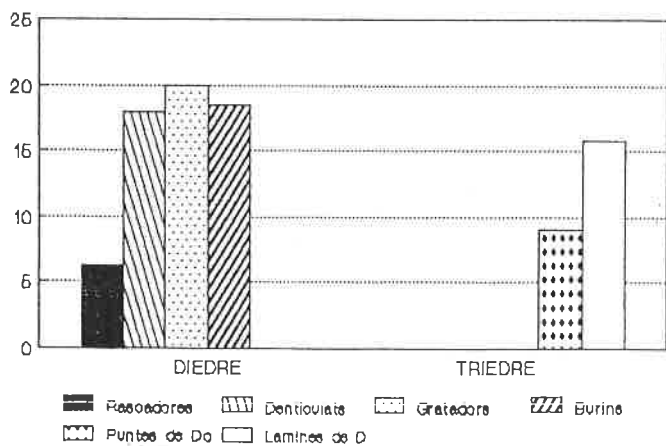
Diagrama de barras, on es representen les freqüències relatives de les diferents categories de les cares dorsals.

PICA-PUATO 78 BN2G

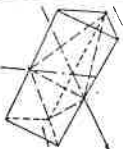
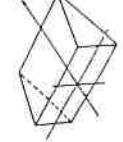
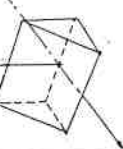
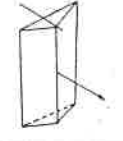

Models geomètrics segons morfotipus col.lecció Pic (Y-Y) 88.

PIC (Y-Y) 88 BN2G

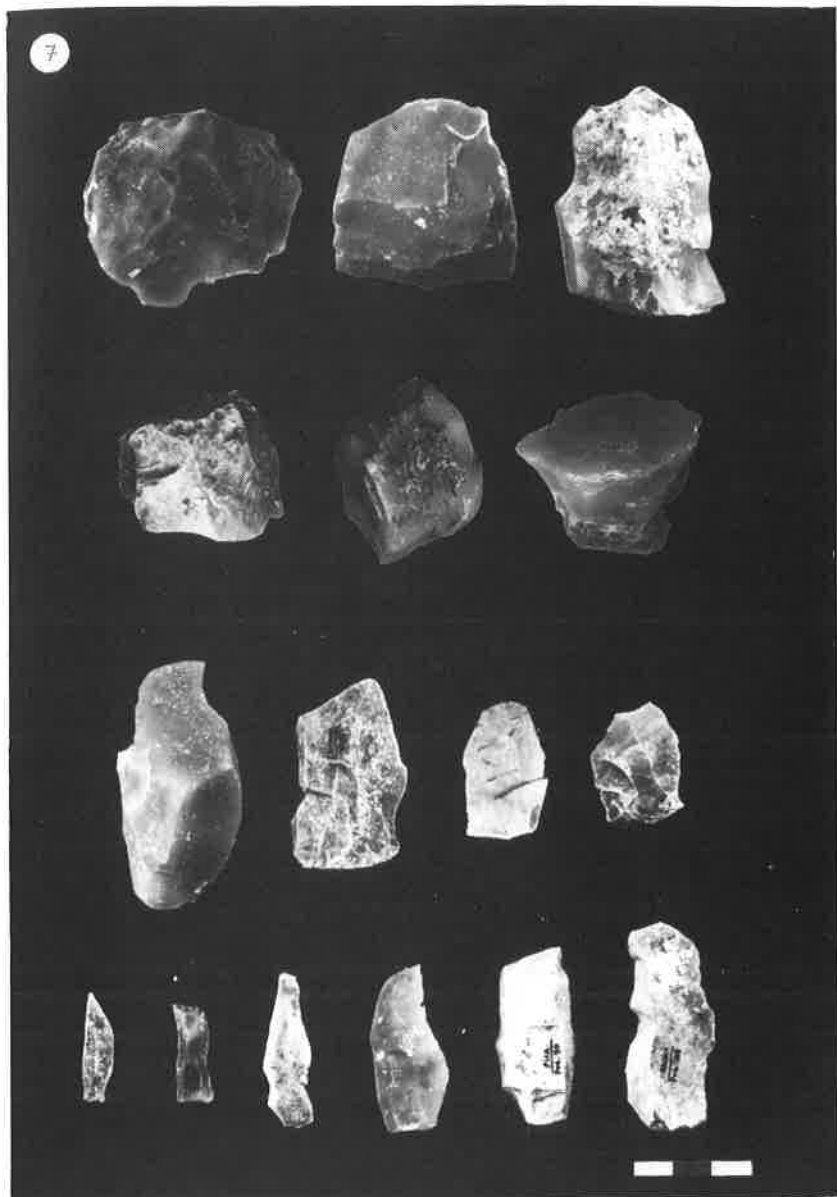

Models geomètrics segons morfotipus col.lecció Pic (Y-Y) 88.

	RASCADORS	DENTICULATS	GRATADORS	BURING	PUNTES DE DORS	LAMINES DE DORS
						
						
						
						
	11'2 %	11'3 %	31'5 %	16'5 %	10'25 %	7'5 %
	DIEDRE		TRIÈDRE			

Models morfològics i grup de BN2G més característics

7

BN1G i BP laminars en sílex. (J. M. Gabarró).

8

BN2G en sílex. (J. M. Gabarró).